

ACC. N:R M. 14211:1-9.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Ekstrand, Malmö
Härad: Torna Berättare: " " "
Socken: Exerlöf Berättarens yrke: f.d. poliskonstapel
Uppteckningsår: 1955 Född år 1889 i Kumbroffa, Exerlöfs o.v.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-9.

LUF 103

ACC. N:R M. 14211:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*dup 103
1.*

Emigrationen därifrån socknen till andra länder förekom ej i någon större omfattning, under den tid det här är fråga om. Någon hel familj eller familjefader emigrerade ej, vad jag vet om. Det fanns dock enstaka personer i 25 à 35-årsåldern som reste över till Nordamerikas Förenta stater, huvudsakligast söner till hemmansägare. De flesta av dem stannade kvar, men en och annan återkom till hemorten efter några år. Någon enstaka kom även hem på besök och återvände efter någon månad till emigrationslandet. Någon arbetareson där från orten reste ej däröver, vad jag kan komma ihåg, med undantag för en enda, en kusin till mig, vilken hade en broder som tidigare emigrerat till staterna, före min tid. Ingen av dessa två ha senare låtit höra av sig, vad jag vet om. Att ej emigration förekom bland arbetarebarnen eller drängarna hade nog sin orsak i avsaknaden av erforderliga penningmedel till finansiering av resan. Däremot förekom det, att en del av denna senare kategori reste över till Danmark och sökte sin utkomst därstädes.

Den huvudsakligaste anledningen till emigrationen var väl tanken på bättre arbetsförhållanden och kursskillnaden för den händelse

ACC. N:R M. 14211:2.

några besparingar kunde göras och sändas hem, men även tanken på att kunna förvärva sig jord i det nya landet och bliva egna farmare, varför de i flesta fall efter ankomsten sökte sig ut på landet, för att skaffa sig sysselsättning hos någon farmare. Politiska, religiösa, eller sociala faktorer hade säkerligen ingen inverkan härvidlag och värnplikten hade de ju redan avverkat. Jag känner för övrigt inte till mera än ett enda fall, utöver min förutnämnde kusin, där emigranten var under värnpliktsåldern, och i det fall tror jag mig kunna borga för, att det ej var värnplikten som avskräkte honom. Enligt vad jag senare låtet mig berättas, hade han lyckats skaffa sig egen farm i Amerika, som han brukade till sin död. Jag var endast fyra eller fem år gammal, då min kusin avreste, så jag kan ej uttala mig om anledningen till att han emigrerat, men troligen var det brodern som påverkat honom därtill. I min familj hörde vi aldrig av honom sedan. Hans föräldrar voro döda och syskon hade han inga här. Undantagandes honom, vet jag ingen av dem som på den tiden emigrerade som hade släktingar som emigrerat tidigare möjligen bekanta, men huruvida dessa sökt påverka veder-

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

3
ACC. N:R M. 14211:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

börande till att följa efter, känner jag ej till.

Svenkamerikanska tidningar eller annan litteratur som uppmuntrade emigrationen, hörde jag aldrig omtalas. Ej heller hörde jag någonting om om, att agenter uppträdde där på orten och gjorde någon sorts propaganda för emigrationen.

Huruvida de som emigrerade beslutat sig för detta helt plötsligt eller efter mera moget övervägande, kan jag ej yttra mig om. Det senare torde väl dock vara det mest troliga, då det ju ej precis var någon nöjeresas de gav sig ut på, med den tidens kommunikationer tog ju enbart resan ganska lång tid, och för övrigt blev det ju, i flesta fall åtminstone, att resa på vinst och förlust, då vederbörande endast hade ringa eller ingen kännedom om, hur det skulle lyckas för dem, att taga sig fram i ett så pass långt avlägset främmande land, isynnerhet som de vare sig kunde förstå eller tala språket därstädes. Några särskilda förberedelser för avresan förekom mig veterligt ej. Pass eller andra handlingar hörde jag aldrig omtalas såsom erforderliga för utvandringen annat än prästbetyget. Huruvida utvandranen i förväg togo reda på förhållandena i det nya landet eller bestäm-

3.

ACC. N:R M. 14211:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mandet av plats för bosättningen, kan jag ej uttala mig om, men jag skulle tro, att detta inskränkte sig till, vad de eventuellt hört berättas av personer som avrest tidigare, och som i brev till sina anhöriga här hemma omtalat hur livet gestaltat sig för invandrarna i det nya landet. Någon språkkurs före avresan förekom säkerligen ej, av den omständigheten att tillgång till lärare helt saknades där på orten, på den tiden.

Då det endast var ogifta manliga som emigrerade / någon kvinnlig som reste över kände jag inte / så togo de endast med sig nödiga gångkläder och sådana saker som kunde komma till användning i dagligt bruk, vilket allt packades i en koffert.

Någon institution för långivning för finansiering av resan åt sådana som saknade medel därtill, hörde jag aldrig omtalas. troligen ordnades den saken med de anhörigas hjälp i de fall vederbörande ej hade egna medel till bekostandet av resan.

Någon mera allmän festlighet eller ceremoni före avresan har jag ej hört omtalas, möjligen förekom något ditåt inom emigrantens närmaste anhöriga. Ej heller känner jag till någon sång i

4.

4. 5
ACC. N:R M. 14211:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

detta sammanhang. Vad det gäller inställningen i socknen till emigrationen, så tog befolkningen den saken som den kom och ansågo densamma ej som något uppseendeväckande, utan betraktades som ett sätt för de mera försigkomna till att skaffa sig bättre utkomst-möjligheter.

Inte annat jag vet, så gick resan till att börja med över Kalaö till Köpenhamn och därifrån med någon emigrantbåt till New York. Hur det förhöll sig med förplägnaden på båten under överresan, om denna ingick i biljettpriset eller ej, vet jag inte, men emigranterna brukade i vart fall taga med sig proviant som skulle räcka under resdagarna. De brukade taga med sig ett stycke rökat fläsk, dito korv, en rökad fårböj, bröd och smör.

Vad de försörjde sig med första tiden efter ankomsten till det nya landet eller de närmare omständigheterna kring deras liv eller hur de bemöttes av befolkningen därstädes, känner jag ej till, men jag förmodar, att detta växlade beroende på omständigheterna. De flesta av dem jag kände som avreste sökte företrädesvis arbete hos någon farmare.

ACC. N:R M. 14211:6.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

Någon bestämd plats dit emigranterna med förkärlek togo sig fram till, vet jag ej, men jag hörde ofta namnet Illinois nämnas.

Av vad jag hört berättas, vill det synas mig som om livet där ute för emigranterna på den tiden var ganska strävsamt och hårt. Denna min uppfattning fick jag senare bestyrkt, vilket framgår av följande: År 1899 avreste till Amerika en 31-årig mjölnare vid namn Jöns Andersson från här ifrågavarande socken i sällskap med en tidigare emigrant som varit hemma på besök och vid samma tillfälle återvände till staterna. Denne Jöns Andersson var en stor synnerligen välväxt karl, en riktig herculesgestalt, och allmänt känd för sin enorma kroppstyrka. Självt såg jag aldrig något särskilt kraftprov som han utförde, men en yngre broder till honom, som ej ansågs kunna mäta sig med Jöns i kroppstyrka, bar dock en gång på den ena axeln en järnvägsskena som vägde 400 kilogram. Efter 25 års vistelse i Amerika återkom förenämnde Andersson till Sverige. Vid det tillfälle då han landsteg här i Malmö på sin återresa närmast från Köpenhamn, hade jag i egenskap av polisman min tjänst vid Köpenhamnsbåtarnas tilläggsplats i Malmö, och kom då i tillfälle

ACC. N:R M. ⁷14211:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7.

till att tala med honom. Han var då 56 år gammal, men man skulle vara frestad till att gissa på en 70 à 75 års man. Den vid avsesan så store och reslige karlen hade blivit krokig och ihopsjunken, som ett tydligt bevis för att han fört ett hårt och strävsamt liv. Han berättade bland annat, att han hela tiden arbetat mycket hårt som järnvägsbyggare, till en början som vanlig arbetare och därefter som förman, vilket senare varit ej mindre påfrestande. Enär han ständigt själv måste hugga in för att hjälpa sina underordnade, vilka bestod av folk från olika nationer och ovana vid dylikt arbete, varför de hade svårt för att hävda sig. Detta för att med sitt arbetslag kunna forsera arbetet och hålla jämn takt med andra arbetslag och försvara sin ställning som förman i den hårda konkurrens som varit rådande lagen emellan. Ledningen för järnvägsbygget var nämligen mycket fordrande och för den händelse det skulle visa sig, att någon förman ej med sitt lag kunde prestera lika arbete ned övriga arbetslag, blev han avkopplad från befattningen och fick antingen sluta eller återgå som vanlig arbetare. Andersson hade för avsigt att stanna i Sverige sin återstående tid och köpte sig ett hus

ACC. N:R M. 14211:8.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

i Revinge, där han bosatte sig därstädes, men trivdes ej utan res-
te tillbaka till staterna efter ett års tid, där han avled ett
par år senare, enligt vad jag fått veta genom en syster till honom.

Det förefaller mig, som om folk som vistats i Amerika en läng-
re tid hade svårt för att kunna trivas här i landet. Jag har
själv en dotter som emigrerade till Amerika år 1927 vid 17-årsål-
der. Hon har under årens lopp varit hemma tre gånger senast år

1954, men att stanna kvar här har hon inte kunnat förmått sig till

Kontakten med vänner och släktingar i hemorten uppehålls gi-
vitvis i allmänhet brevledes, åtminstone första tiden, men jag
hörde ibland folk beklaga sig över, att de ej på så och så länge
hört något ifrån en emigrerad anhörig. Vad de i övrigt berättade
om i sina brev, vet jag ej, ej heller har jag något amerikabrev i
före 1914 i min ägo. Det är ju möjligt att gåvopaket utbyttes
mellan emigranter och hemnavarande, men därom vet jag inget.

Någon inverkan på livet i hembygden medelst nyheter som till-
kommit eller orskats genom kontakten med svenskar som emigrerat
till andra länder, har mig veterligt inte inträffat.

ACC. N:R **M.** 14211:9.

Då och då inträffade det att de som emigrerat återvände till
hemlandet, någon för att stanna hemma, men de flesta endast för be-
sök. Dem jag kände, som stannade hemma, ägnade sig efter hemkomsten
åt lantbruksarbete.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.